

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számítatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskezeslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

AZ ERDŐ

Előfizetési ár:

Egész évre ——— 4 K.
Fél évre ——— 2 K.
Negyed évre ——— 1 K.
Egyes szám ——— 20 f.

Szerkeszti:

BALOGH ERNŐ

m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czimén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamáziók is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adtak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői. (Tomasovszky Imre.)

Útmutatás madarak kitömésére és kitömött madarak eltartására. (Borsiczky Ottó.)

Országon agancskiállítás.

Gazdasági tanácsadó: Libák felnevelése, etetése és gondozása. (bL.) — Légyfogó envv készítése. — Lótétű irtása. — A csupasz kerticsigák irtása.

Különfélék: Erdőgondnoksági székelyváltozás. — Nyugdíjbiztosítás. — A haj. — Időjelzés

Hivatalos közlemények: Családi pótlékok utalványozása tárgyában. — A nyugdíjtörvény 38. §-a harmadik bekezdésének a természetbeni lakást élvező állami alkalmazottakkal szemben való alkalmazása tárgyában. — A kincstári erdészeti személyzet részére kijelölt vadászterületek tárgyában. — Létszámkiegészítés czéljából behívott állami alkalmazottaknak járó illetmények tárgyában.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Szerkesztői üzenetek.

Az erdőaltiszt védkerületi teendői.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. főerdőmérnök.

(Folytatás.)

VIII. Fejezet. A védkerületben előforduló száraz s vízi építkezések és az erdőrendezési külső munkálatok körüli szolgálat.

Az erdőgazdasághoz különféle épületek is tartoznak, a melyeknek fenntartása, átalakítása, helyreállítása, esetleg tűzvész vagy más elemi csapások beállta esetén újból való felépítése az erdőgazdaságot intézők feladata. Az erdőgazdasági épületek közül főleg az erdőtisztai, erdőaltisztai és munkáslakok s az ezekhez tartozó melléképületek (árnyékszékek, baromfiólak, fatartók, fészerek, istállók, jégpinczék, kocsiszínek, kerítések, kútak, mosókonyhák, pöczegődrök, sertésólak, szénaaborák, trágyagödrök, vízvezetékek stb.), továbbá az üzleti épületek és szállítási eszközök (irodák, különféle raktárépületek, őrházak, magpergetők, havasi istállók, halászati és vadászati czélokra szolgáló épületek stb.) említendő meg. Ezek az úgynevezett száraz építmények. A tutajozásra vagy úsztatásra berendezett folyók, patakok szabályozására folyószabályozási műveket és vízépitményeket alkalmazunk, milyenek: az egyszerű vagy egyoldalú

kőszekrények (rovott gát, rovott fal, kasicza), a kettős kőszekrények, tutajkifogó-gátak, rőzsebak-gátak, fekvő rőzse-gátak, fenék-gátak, bukó-gátak, dúzzasztók, surrantók, vízfogók stb. Ezekon kívül megemlítendő még: a vízi- és gőzfűrészek is. A szárazon való építési művekhez számítjuk az erdők feltárására hivatott erdei utakat, azok állandó fenntartását s gondozását, nemkülönbben az erdőtermékeinek szállítása czéljából létesített különféle berendezéseket, szállító eszközöket s végül a legmodernebb szállító eszközt: az erdei iparvasutat is.

Ezekből látható, hogy a modern erdőgazdaság építkezése hova-tovább jobban s jobban fejlődik s ennél fogva a mennyire a viszonyok s körülmények megengedik, az erdőaltisztnak az építkezéssel járó munkálatok egy részének teljesítéséből gyakran ki kell vennie részét s ezért a következőkben mindazzal foglalkozunk, a miket a védkerületi erdőaltisztnak az építési anyagok termelése és szállítása, avagy a folyamatba tett építkezési munkálatok körül teljesítenie kell. Félreértések elkerülése czéljából megemlítjük, hogy nagyobb erdőgazdasági építkezéshez kellő képesítéssel (ácsmester, kőművesmester stb.) bíró egyének (a kincstárnál úgynevezett famesterek) alkalmaztatnak, a kik aztán az építkezések felügyeletét stb. is teljesítik. A kisebb építkezések azonban az illető védkerületi erdőaltiszt közreműködésével foganatosíttatnak.

1. *Építési anyagok termelése s szállítása.* Mindazok az anyagok, a melyek az építkezéseknél felhasználtatnak: építési anyagoknak neveztetnek. Minthogy építkezésünket az teszi olcsóvá, ha azokat az építési anyagokat, a miket az építési helyekhez közel találunk, magunk termeljük ki és szállítatjuk az építkezési helyekre, az építkezések anyagainak termelése és szállítása gyakran a mi feladatunkat képezi.

Az építkezéshez rendszerint épületfát, faszindelyt, homokot, kavicsot, meszet, téglát, terméskövet stb. szoktunk termeltetni. Hogy pedig az építési anyagokat kellőleg s a céljainknak megfelelően kitermeltetni képesek legyünk, azok minőségére vonatkozó tudnivalókkal tisztában kell lennünk.

Az *épületfa* vagy *ácsfa* fedélszékekhez, ajtó-, ablaktokoknak, hidak, vízi műtárgyak stb. készítésére használ-

tatik fel. E célra általánosságban az erdei-, lúcz-, jegenye- és vörösfenyő, továbbá a tölgy-, bükk-, éger- és szilfa használatnak. A lombfákat a nedvkeringés szünetelésekor (decz.—jan. közepe), a fenyőket pedig tavasszal döntjük. Frissen vágott fát szerkezetekbe azonnal kötni nem szabad, mivel tartós és szilárd faszerkezetet csakis száraz fával kapunk. A friss fa összeaszik, megvetemedik, megdagad s könnyen gombás lesz. Az épületfa tartósságát, annak teljes kiszáradása után, még azzal is növelhetjük, ha azt a külső nedvesség behatása ellen bizonyos korhadást gátoló anyagokkal (főleg ajtónál, kerítéseknel, vánkosfáknál és mennyezet-gerendáknál stb.) bevonjuk. A fát nagyobb tartósság elérése céljából néha impregnálni is szokás.

A *fazsindely* vagy kézi erővel, vagy géppel állítható elő; rendszerint fenyő-, tölgy-, bükk- és nyárfából. A legjobbak s a legtartósabbak a vörösfenyő- és tölgyzindelyek.

A *homokot* folyóvizekből vagy homokbányákból termeljük. Az építkezésekhez élesszemű homok a legjobb. A homokból készítjük a maltert, a betonokat stb.

A *kavicsot* vagy kőbányákból vagy a folyók árteréből szedjük. A kavicsot betonkészítésnél, feltöltéseknel és erdei utak fenntartásánál szoktuk alkalmazni.

Az építkezéseknél nagy szerepet játszik a *mész*, melyet abban az esetben, ha megfelelő mészke áll rendelkezésre, a mészkebánya közelében maga az erdőbirtokos szokott bogsákban vagy bogsaalakú kemenczékben, vagy végül falazott kemenczékben *kiégetetni*. Hogy a mész jól van-e *kiégetve* vagy sem, azt úgy tudjuk meg, hogy egy darabot vízbe mártunk; ha rövid idő múlva a vízből kivéve, az a levegőn megmelegszik s porrá válik, úgy az jól van *kiégetve*; ha azonban nagyobb darabokra megy szét és olthatatlan magot ad, úgy a *kiégetés* rossz. Az *égetett meszet* a szabad levegőn nagyon nehéz eltartani, miért is azt megoltás előtt száraz helyen tartjuk s oltjuk meg mielőbb, mert a levegő szén-savát és nedvességét felveszi s úgyis megoldódik magától. A jó gödörmesznek az az ismertető jele, hogy az abba szűrt bot nehezen jön ki s a kihuzott bot egyenes mészréteggel van beborítva. A meszet az építkezés megkezdése előtt pár hónappal azért tanácsos megoltani, mert csak így kapunk teljesen megoltott, jó gödörmeszet. Vakolásokhoz csak ilyen kifogástalan gödörmész használható.

Fontos anyag még az építkezéseknél a *tégla*, mely rendszerint agyagból készül. A tégláégetésre szolgáló agyagot az égetés előtti évben termeljük ki, télen kifagyasztjuk s azután a szerves anyagoktól és kővektől megtisztított agyagot beáztatjuk s megdagasztásuk után mintákba rakjuk s vagy szárítjuk vagy *kiégetjük*. A jó téglalakja szabályos, élei egyenesek; töréslapja egyenes, kissé kagylós és érdes, színe egyenes s megütve csengő hangot ad, vízbe mártva s kivéve nedves felületű, melyről a víz lecesepeg. A téglalakja 29 cm. hosszú, 14 cm. széles és 6.5 cm. vastag méretű szokott lenni.

Az építőkövek közül a *terméskő* játszik nagy szerepet, melyet kőbányákban szokunk különböző nagyság-

ban termelni. Ha a terméskövet megfaragtatjuk, akkor *faragott követ* nyerünk. A terméskőre és faragott kővekre vonatkozó tudnivalókat illetőleg a IV. fejezetben a *kő- és földbányák*-ról szóló czímbe előadottakra utalunk.

A folyószabályozási művekhez sokszor különféle rözseanyagot is kell termelnünk. Ilyenek például a rözsekévek (többnyire 4 m. hosszúak és 30 cm. átmérőjűek, két helyen gúzszal vannak összefogva); a sülyesztő-rözsek (átmérője 50—100 cm. s belül kővel vannak kitöltve); a rözsekolbászok (faschinák, 10 cm. átmérőjűek és szükség szerinti hosszban készíttetnek; leszorításukhoz az 1.0—1.2 m. hosszú, 5 cm. vastag kampós faszegeket használják). A rözseanyagot a folyók partjain található fűz, éger, nyár és más lombfanevek törzseiből, ágaiból és vesszőiből készítjük.

Ha tehát az erdőgazdasághoz tartozó építkezéshez szükséges építési anyagok egyikét-másikat termelnünk kell, igyekezzünk a termelést lehetőleg olcsón, a célnak megfelelően s lelkiismeretesen végezni, mert rossz, avagy alárendeltebb minőségű anyagokból tartós és jó építési szerkezeteket előállítani nem lehet.

Végül tájékozás céljából megjegyezzük, hogy az építési anyagok termelése s szállítása az épületfánál köbméter, esetleg folyóméter szerint, a zsindelynél 1000 darabonként, a homoknál, kavicsnál köbméter s fuvarszám szerint, a mésznel hektoliterenként, a téglánál 1000 darabonként, a terméskőnél köbméterenként vagy fuvaronként s végül a faragott kőnél a viszonyoknak megfelelően *kőb-, négyzet-, folyóméterenként* vagy darabonként szokott történni.

Az építési anyagoknak házilag uton való termelése alkalmából arra törekedünk, hogy az anyagokat mindig az előírt méreteknak megfelelően termeltessük ki, mert csakis így lesznek azok minden fennakadás nélkül az építkezésekhez felhasználhatók. Ezenkívül arra is törekedünk, hogy az építési anyagok a kellő időre ki legyenek termelve és az építkezési helyekre szállítva, nehogy az építkezés menete fennakadást szenvedjen. Ha az építési anyagok termelése és szállítása vállalatba van adva, úgy azok termelésére és szállítására vonatkozólag a vállalati szerződés kikötései az irányadók.

2. *Kisebbszerű száraz- és vízi építkezések felügyelete.* A különféle építkezések vagy házikezelésben, vagy vállalatban, vagy pedig házikezelésben és vállalatban vegyesen végezhetők el. Ha az építkezési munkákat munkásokkal végeztetjük s ha az építési anyagokat magunk szerezzük be s ha az építési munkálatokat magunk vezetjük, akkor az építkezést házikezelésben végezzük. Ha ellenben a különféle építési munkálatokat vállalkozóknak adjuk ki, a kik azokat szerződésileg elvállalják: az építkezést vállalatban teljesítjük. Végül azon esetben, ha egyes építési munkálatokat magunk végezzük, a többieket pedig vállalkozóknak adjuk, akkor az építkezést házikezelésben és vállalatban vegyesen vizsgáljuk keresztül. A kincstári erdőgazdaságokban az a szokás, hogy az építési anyagokat a kincstár házilag termelteti ki, a munkálatok végrehajtását pedig vállalati uton foganatosítja.

Bármilyen módon történjék az építkezés, az építésvezetést és felügyeletet rendszerint egy erdőtiszt gyakorolja. Kisebbségi és könnyebb természetű munkáknál munkavezető pallérok, a kincstári erdőgazdaságokban a famesterek vagy a védkerületi erdőaltisztek bizatnak meg a munkavezetés teendőinek elvégzésével.

A munkavezető teendői és munkaköre a következő: *

1. A munkavezető köteles minden munkát, a melyet rábízhatnak, teljesíteni, de különösen arra ügyelni, hogy a beszállított anyagok és szerek helyes mértékkel birjanak és a vezetésére bizott munkálatok jól elvégeztessenek.

2. A munkákban vagy szállításokban nem vehet részt közvetlenül s olyanokkal sem lehet bizalmasabb viszonyban, a kik az építésnél vagy szállításoknál bármiképpen érdekelve vannak.

3. Hogy kötelességének jól megfelelhessen, egész napon át a munkánál kell tartózkodnia, az építés helyén, különösen akkor, ha napszámjegyzéssel van megbízva, elsőnek kell megjelennie, legkésőbb eltávoznia s ha a szükség úgy hozza magával, éjjeli szolgálatot is kell teljesítenie.

4. Az utasításokat, a miket főnöke esetleg naponkint ad, a nála levő szolgálati könyvébe jegyezze be; ezt a könyvet kívánatra előmutatja s főnöke által hetenkint vagy időnkint láttamoztatja.

5. Utasítást és tanácsot főnökétől, esetleg, ha külön építkezéshez osztatik be, az építésvezető erdőtisztől tartozik kérni; mindenről, a mi az építkezésnél előfordul, szóbeli jelentést kell tenni s a szükséges felvilágosításokat megadni.

6. Vezeti az építési naplót és napszámjegyzékeket, az anyag átvételi- és kiadási naplót, elkészíti a szokásos heti, havi stb. jelentéseket, megjelenik a bérfizetéseknél, a munkások között a rendet és fegyelmet fenntartja, a lopásokat s csalásokat lehetőség szerint megakadályozza, úgyszintén a veszekedéseket is és a szomszédok tulajdonát a károsításoktól megóvjá.

7. Általában véve készség, nyíltság, szerénység, jó magaviselet és ügybuzgóság által arra törekszik, hogy a munkásoknak jó példát adjon s a birtokos érdekeit megóvjá.

Természetes, hogy a védkerületi erdőaltiszt ilyen nagy elfoglaltsága esetén védkerülete többi teendőinek ellátására segítséget szokott kapni.

Végül megemlítjük, hogy a fennebbi teendőkre nézve a munkavezető főnökétől mindig s esetről-esetre a szükséges útmutatásokkal, tanácsokkal s rendeletekkel ellátatik.

3. *Teendők az erdőrendezési külső munkálatok körül.* Azt az utat s módot kijelölni, a melynek követése mellett az erdő a legrövidebb idő alatt a szabályos állapotba juttatható, a melyek figyelembevételével a fő-, elő- s mellékhasználatokat és erdősítéseket a célunknak legmegfelelőbben foganatosítani lehet s végül mind-

azon szabályok előírása, melyekkel mindezeknek rendszeres gazdasági tervbe való foglalása eszközölhető: az erdőrendezés feladata. Ezeknek a céloknak az elérésére az erdőgazdasághoz tartozó erdőbirtok összes tényleges belső és külső állapotainak a megismerése, illetve az erdőrendezés alapját képező tényezőknek a helyszínén való felvétele szükséges.

Mindezen viszonyoknak s adatoknak a helyszínén való kipuhatólása, összegyűjtése és feldolgozása az erdőrendező feladatát képezi.

Az erdőrendezési külső munkálat a tényleges erdőállapot részletes felvételéből áll, mely a szerint, a mint a birtok nagyságának megállapítását czélozza, erdőfelmérési-, s a mint a birtokon levő faállományok tömegének felvétele a célja: erdőbecslési munkálatokból áll. Főleg ez a két munkálat az, a melynél az erdőaltiszt, helyi ismerete révén, az erdőrendezői teendőkkel megbízott erdőtisztnek nagy segítségére lehet.

a) *Az erdőfelmérési segédszolgálat.* Mint említettük, az erdőfelmérési munkálat az erdőbirtok nagyságának megállapítását czélozza. Mindenekelőtt az erdőbirtok külső határa méretik s határjelekkel láttatik el olyan módon, miként ezt az I. fejezetben «A birtokhatár védelmi szolgálatánál elmondottuk. Törőpontokon határjelül: faragott, faragatlan köveket, határdombokat, határoszlopokat stb. alkalmazunk. A határvonalak megjelölésére: a határárkok, utak, patakok, nyiladékok, gerinczek, kórakások stb. szolgálnak. Ha az erdőrendező az erdőbirtok külső határvonalát felmérte, az erdőfelméréshez kezd, azaz az erdőben az erdőgazdaság műszaki beosztásához, az alkalmazandó gazdasági módhoz s egyáltalán az erdőrendezés kiviteléhez szükséges vonalakat s pontokat veszi fel.

Ilyen részletes felméréssel az erdősült és nem erdősült erdőterületek határai, az erdőbirtokhoz tartozó s művelési ágak szerint elkülönített egyéb területek határai, a terméketlen területek határai, a hegygerinczek, völgyek, utak, patakok, tavak határai, a termőhely és állományviszonyok szerint elkülönített erdőrészletek (osztatok) határvonalai, továbbá a gazdasági osztályok, vágássorozatok, tagok határai, a véderdők határai, az erdőbirtokon előforduló nevezetesebb épületek, építmények, az erdőbirtokot átszelő különféle utak, vasutak, háromszögelési pontok stb. tételnek a felmérés tárgyává.

Az erdőbirtok részletes felmérésénél az erdőaltiszt a felvételt teljesítő erdőmérnök kívánságához képest a fent említett s a felvétel tárgyát képező határokat, gerinceket, patakokat, pontokat stb. bejárja, a felméréshez a munkásokkal mérési czövekeket készített, a hajkolásokat illetve ezek helyett ujabban a vonalak irányának festékekkel, mésszszel való megjelölését végezi s általában mindazt teljesíti, a mit tőle ezen munkálat végezése alatt az illető erdőmérnök megkíván; ügyel arra, hogy a felmérésnél segédkező munkások a méréshez szükséges műszerekkel gondosan bánjanak s mindegyik minden munkanap azt vigye magával, a mi részére kiosztatott stb. A felmérés befejezte után ügyel arra, hogy a mérési pontok karói megőriztessenek. (Folyt. köv.)

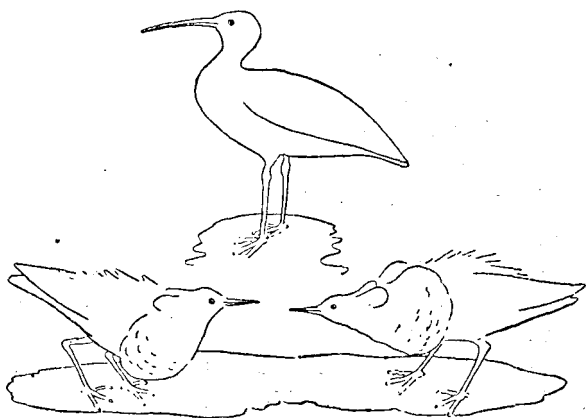
* Az adatok *Sobó Jenő*: «Középipítéstan»-a II-ik kötetéből vették. Szerző.

Útmutatás madarak kitömésére és kitömött madarak eltartására.

Irta Kalbhenn Pál, fordította Borsiczky Ottó.

(Vége.)

Ha a tengelysodronyt már elhelyeztük, akkor a lábszár sodronyait a testhez fektetjük. A test és bőr között, daczára annak, hogy a mesterséges testet teljesen oly nagyra készítettük, mint a természetes test volt, elég tér marad még szabadon arra, hogy a lábszár-sodronyokat a mesterséges testen oda helyezzük, a hol a felső lábszárnak a testhez kell izülnie. E sodronyokat úgy kell a testen átszúrni, hogy végök a mell táján jöjjön ki, a hol úgy, mint a tengely-sodronynál tettük, elhorgoljuk azokat.

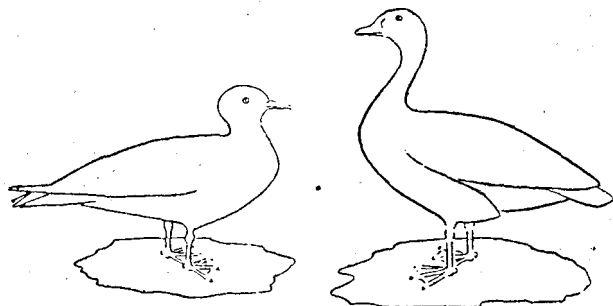

Nagy póling.
Pajzsos ezankó.

A lábsodronyoknak a testbe való helyezése elég körülményes, de néhány ügyes fogással könnyen megy a dolog. Egyik kezünkkel megfogjuk a madár lábujjait, arra ügyelve, hogy ezek be ne csukódjanak, a másik kezünkkel pedig megfogjuk a sodronynak a felső lábszárcsont mellett kiálló végét. Ha most a lábszárat meghúzzuk, akkor az a sodrony lefelé csúszván, a sodrony felső vége szabaddá lesz. A sodronynak ezt a szabadon álló végét betoljuk a testbe annyira, hogy a felső lábszárcsont a testet érje. Ezután újra meghúzzuk a lábszárat és a sodronyt ismét mélyebbre toljuk s ezt addig ismételjük, míg a sodrony a test másik felén annyira kijön, hogy ott szilárdan elhorgolhatjuk. Ha a lábszár-sodronyt ily módon már elhelyeztük, akkor azt ott, a hol az a testbe hatolt, kissé előre s egyszersmind a térdizületnél kissé hátrafelé hajlítjuk. A sodrony görbítését ne egyszerre és külön-külön, hanem úgy végezzük, hogy felváltva hol az egyik, hol a másik részen hajlítjuk azt, míg a természetnek megfelelőleg a kívánt görbületet elnyertük. A felső lábszárakat végleg azután a madár felállításakor igazítjuk helyökre.

A madarat ezután hátára fektetjük, a bőrt, melyet a sodronyok behelyezésekor előrehúztunk, ismét visszahúzzuk s általában olyképen lazítjuk meg, hogy az természetes helyzetét elfoglalja és egyenletesen körülzárja a testet; főképen ügyeljünk arra, hogy a mellen metszett nyílás két széle teljesen a műtest közepvonalán, ott a hol a madár mellsontja van kiképezve, érjen össze.

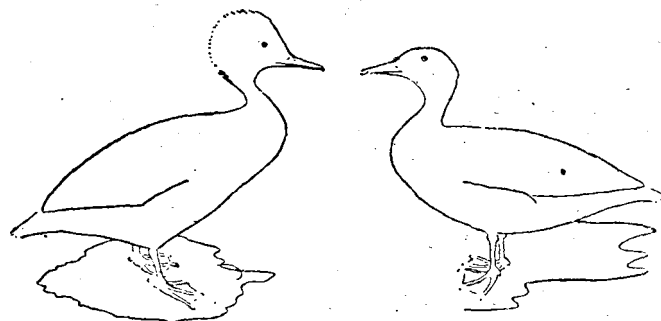
A holt madár teste kissé behorpad és összezsugorodik, mivel pedig a mesterséges testet teljesen a bőrből kifejtett test méreteiben készítettük, úgy ez nem lesz olyan telt, mint az élő madár teste volt; a holttestnek ezt a behorpadását és összezsugorodását azonban szándékosan nem vettük figyelembe, mert akkor a műtestet a bőrbe és a sodronyokat ebbe, csak nagyon nehezen tudtuk volna elhelyezni. Ezt a hiányt most gypottal

Sirály.

Vadlúd.

kell pótolnunk. Vékony gypotréteget helyezünk úgy a madár oldalrészeire, valamint melltájékára is, ügyelve arra, hogy ez össze ne zsugorodjék s hogy túlsok gypotot ne alkalmazzunk. A bőrnek belső felületét a metszett nyílás környékén még jól bemérgezzük, azután a nyílást czérnával, úgy mint ez a szárnyon vágott nyílás bevarrásánál már tárgyaltuk, bevarrjuk. A varrást a has felőli oldalon kezdjük s a mellnél bevégezve, a czérnát elhurkoljuk és elvágjuk, úgy hogy annak a hurkon túl még egy kis szabadon függő része maradjon, melyet a tollak alá bujtatunk.

Nagy bukó.

Tökés récze.

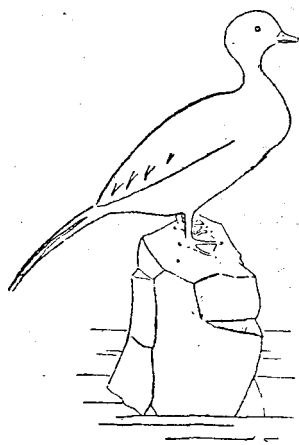
A bevarrás után a mellen és hason megigazítjuk a tollazatot és a szárnyakat természetes helyzetökbe hozzuk. A felsőkar számára a megfelelő hely a műtesten ki lévén képezve, ezek ide helyezendők, az alsókart pedig ideiglenesen aczeltűkkel a testhez tűzzük.

c) A felállítás. A madár felállítását és szárítását ideiglenes állványokon végezzük. A madarat természete szerint vagy ágon, gallyon ülve, vagy földön állva, futva helyezzük el s e szerint szükségünk van néhány — különböző vastagságú ülőrészszel felszerelt — szilárd alapon nyugvó állványra és alsó felén két lécczel felszerelt deszkalapra, melyeken a madár lábtávolságának megfelelőleg lyukakat fúrunk. A madarat reá helyezzük az állványra, a lábsodronyt átfűzzük a fűrt nyíláson s addig toljuk azon keresztül, míg a madár talpa az

állvány rúdját vagy lapját éri. Ezután a sodrony kiálló végét szorosan a rúd, illetve lap mellett áthajlítjuk s a felesleges sodrony lecsípjük. Ha a sodrony a fúrt lyukakban nem állana elég szilárdan, akkor kis faékekkel megszilárdítjuk.

Ha nem volt alkalmunk a természetben a madarat kellően megfigyelni, akkor azt jó képek után (lásd a szöveg közötti ábrákat) állítsuk fel.

A lábaknak meghajlítása és a testnek megfelelő helyzetbe hozatala által először is megadjuk a madárnak azt a kívánt állást, melyet annak életéből ellestünk, vagy a melyet a kiválasztott ábra mutat. Azután a madár nyakát a természetnek megfelelő S alakúra görbítjük, mit következőképen végezhetünk: Megfogjuk a tengelysodronynak a fejtetőből kiálló végét és a madár nyakát lehajtjuk annyira, hogy ez a testtel mintegy derékszöveget alkosson, egyik ujjunkat most a sodronynak a test és nyak között képződött hajlására helyezve, a sodronyt ismét felfelé görbítjük; kiképezzük azután a madár feje és nyaka közötti hajlást is, végre a kívánalom szerint a fejet igazítjuk meg.

Jeges réce.

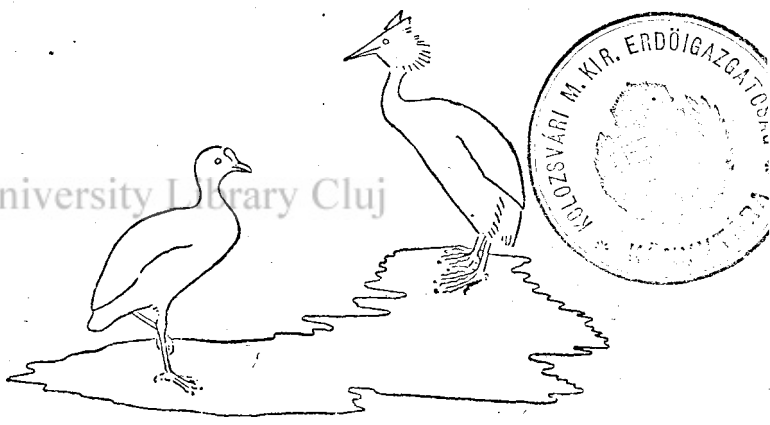
Sarki búvár.

A legkörülményesebb és legtöbb türelmet igénylő munka a madár szárnyainak a kellő helyzetbe való hozatala. Első sorban is azokat a tüket, a melyekkel az imént a szárnyakat a testhez tűztük, el kell távolítanunk, azután jól megjegyezve magunknak azt, hogy az evezőtollak mily távolsági viszonyban állanak a kormánytollakhoz, arra törekszünk, hogy a szárnyak a kívánt helyzetbe kerüljenek. Kétkézre vesszük az egyik szárnyat oly módon, hogy a hüvelykujjak a szárny alá a többi ujj pedig lazán a felső szárnytollakon fekdjék. A hüvelykujjakkal a felsőkart borító bőrt a hát felé szorítjuk, azután a szárnyat simán a testhez fektetjük és néhány erős tüvel a testhez tűzzük. Az odatűzés után a szárnyat kissé meglazítjuk, hogy a szárnyhajlásokat borító nyak, hát- és melltollak simán fekdjenek és a szárny által le ne szoríttassanak, mely esetben a test és szárny között hézag támadna. Ha ez mégis megtörténék, akkor a mell, nyak vagy hát bőre nincs a kellő helyzetben. A tüket ekkor ismét ki kell húzni s a bőr hiányosan fekvő részeit meg kell igazítani.

Előfordul, hogy a hátbőrön a szárny magas helyzete következtében ráncz képződik s a hát tollai felborzolódnak. Ebben az esetben a bőrt a háton kissé fel kell emelni s a ráncz el fog simulni. Néha elegendő, ha a következő fogást alkalmazzuk: A madarat magunkkal szembe állítjuk, azután mindkét szárnyát oly módon vesszük kezünkbe, hogy négy ujjunk a szárny alá, hüvelykünk pedig a szárny fölé kerüljön; a szárnyat szorosan tartva, a bőrt a nyak felé toljuk. Ha azután a szárnyakat ismét abba a helyzetbe hozzuk, melyet a farktollak állása megkíván, és a testhez tűzzük azokat, akkor a hiba rendszerint ki is küszöböltetett és a szárnyak jól fekszenek. A szárnyakat végre még a testbe szúrt s felhajlított végű tükkel alátámasztjuk, hogy az evezőtollak, melyek megszáradásukig könnyen elmozdulhatnak, ne nyiljanak szét.

E körülményes munka elvégzése után a fejet hozzuk rendbe. A szemek körül a bőrt addig nyomkodjuk, tologatjuk, míg ezeket a kellő helyre hoztuk. A bőrt úgy lazítjuk meg, hogy azt tüvel átszúrjuk s a tű hegyével a bőr alatti gyapotréteget ide-oda toljuk.

Az arcz-kiképzésre nagy súly helyezendő, mert ez

Szárécsa.

Búbos vöcsök.

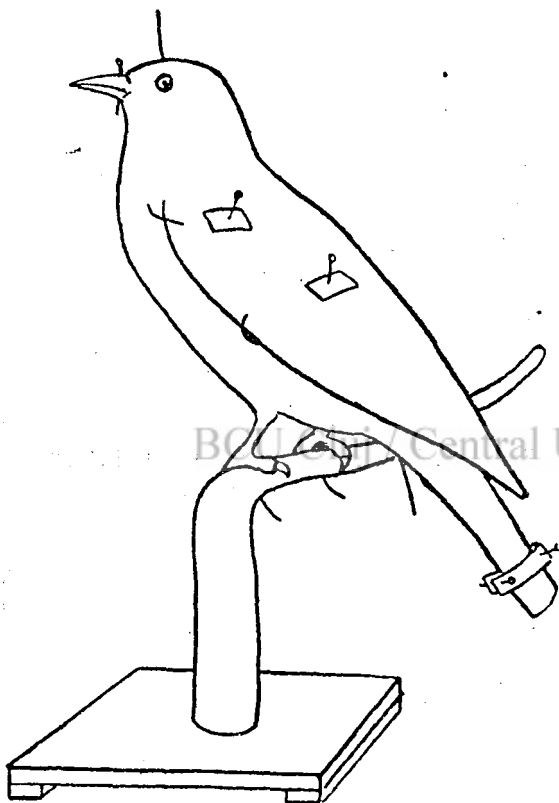
ad az egész állatnak életet. Ragadozó madárnál pl. nem szabad figyelmen kívül hagyni a szem előtti gödröt s ha lehet, ezt apró tükkel a koponyához rögzítjük. Néha az arcz utólagos kitömése is szükségessé válhat, mit a szájnnyíláson át végzünk olyképen, hogy kitöltjük a torkot és a szájnnyílást is. Ezt azonban előzőleg jól be kell mérgezni. Ha ezzel a munkával is elkészültünk, akkor a két csőrökát az alsó csőrökáva alatt az ornyíláson átfűzött zsinórral szorosan egymáshoz kötjük. Kis madárnál a két csőrökát a csőr tövében átszúrt tüvel szorítjuk egymáshoz.

Oly tollakat vagy tollazatrészleteket, melyek nem fekszenek simán, tüvel a testhez erősített papirlapokkal szorítunk le. A kormánytollakat szintén kéregpapir közé fektetjük; a papirsineket a kormánytollak természetes ivelése szerint meghajlítjuk; végre éles fogóval a fejből kiálló sodronyt, közvetlen a fejnél, elcsípjük és lereszeljük. Hogy a lereszelés alkalmával meg ne sértsük a tollazatot, egy darabka kéregpapírt helyezünk a sodronyra, ezt erősen a tollakhoz szorítjuk s a fellette kiálló sodrony végét simára reszeljük; tüvel fel-

emeljük a bőrt, hogy a tollak meglazuljanak s azokat elegyengetjük úgy, hogy a lereszelt sodronyvég azok közül ki ne látszódjék.

Némely madarat nem lehet a leírt módon kitömní. Hosszú nyakú madaraknál (gém, gólya, hattyú stb.) a mesterséges nyakat nem szabad a fejvel összekötni addig, míg a tengelysodrony be nincs helyezve. A mesterséges nyak itt a sodrony köré lesz csavarva.

A hol a fej oly nagy, hogy azt a nyakon átbujtatni nem lehet (kacsák), ott a tarkótól kezdve a nyak felé is fel kell metszeni a bőrt, hogy e nyíláson fejthessük ki a nyakat és a fejet. E nyílást azután a mesterséges nyak elkészítése és a fejbe való helyezése és erősítése után varrjuk be. Harkályok és varjúfélénél, melyeknek feje szintén erős, nem a nyakat metsszük fel, ha-

nem éles fogóval az alsó csőr-kávanak hátsó éleit kell elesípnünk, hogy a fejet a nyakbőrön átfűzhessük. Némely víziszárnasnak mellén és hasán erős dunnattolazata van, ezeknek bőrét a háton metszett nyíláson fejtjük le.

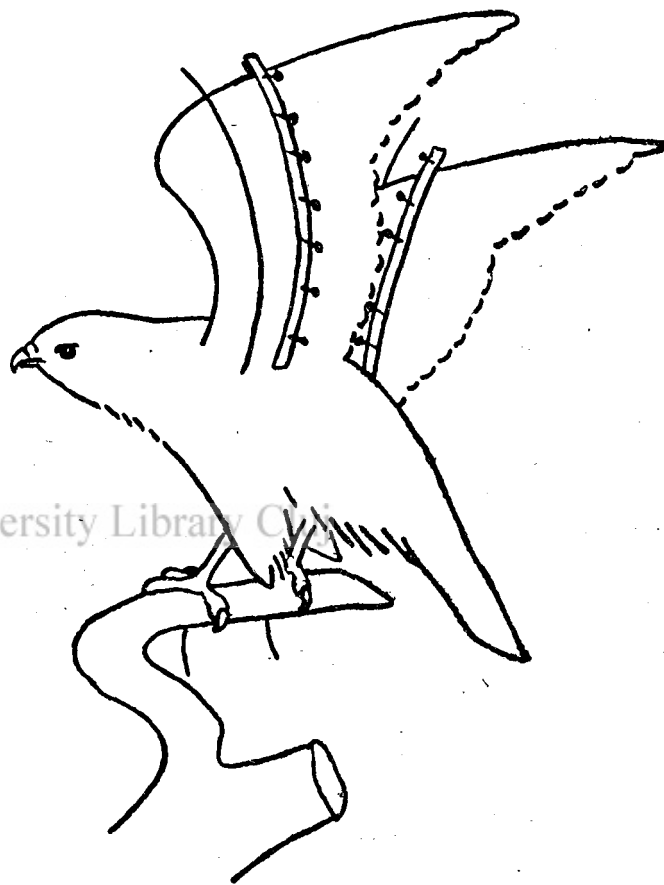
Ha valamely madarat szétterpesztett, vagy nyitott szárnyakkal akarunk kitömní, akkor a szárnyakba az ujjizülettől kezdődőleg a fel-, közép- és alkaron végig még egy sodronyt fűzünk be, de csak a madár felállításakor. A szárnyasodrony nem elég erős arra, hogy a madár szárnyait szárítás alatt elbirja; ezért a testbe tűzött kemény sodronydarabokkal még alá is támasztjuk azokat, a szárnytollakat pedig kéregpapírból készült sinek közé foglaljuk.

IV. Szárítás és elhelyezés.

A kitömött madár mérsékelt meleg helyen szárítandó. Kályhára vagy más túlságosan meleg helyre nem

szabad állítani, mert a bőr a szárítás tartama alatt könnyen összezsugorodhat és helyéből elmozdulhat. Időről-időre utána kell nézni, hogy a madár tollazata nem tolódtott-e el vagy nem borzolódtott-e fel; az esetleges hibákat azonnal rendbe kell hozni. Ha a madár lábujjai már nem hajlíthatók be, akkor a száradás befejezettnek tekinthető s a tollak leszoritása végett elhelyezett papirlapokat, támasztó sodronyokat, tüket stb. eltávolíthatjuk.

A madár testének azok a csupasz részei, a melyek szárítás alatt színüket veszítették, festékekkel színezendők. A madár csüdje olajfestékekkel, a taréj, szemhéjak s a

madár testének egyéb kopasz részei pedig száraz festékekkel színezendők. Ha az olajfesték a lábszáron már megszáradt, akkor a madarat leveszszük az ideiglenes állványról és göbös faágra, gallyra, utánczott sziklára stb., a mint azt annak természete megkívánja, állítjuk.

Állandó eltartás céljából a madarat jól záró üveg-szekrénybe kell helyezni. A szobadiszül elhelyezett madár hosszabb vagy rövidebb idő múlva áldozatul esik a pornak, füstnek, s daczára annak, hogy szorgosan bemérgeztük, abba a molyok is befészkelhetik magukat. Beporosodott madarat kefével, kendővel, vagy kézzel leporolni nem szabad, hanem kakastollakból készült tollbokrétával törülgetjük azt meg. A porlót mindig a tollak fekvésének irányában kell vezetni, mert különben a tollak eltörhetnek és a tollazat összegyűrődhet.

Géza, br. Bornemissza Elemér stb. trofeáiban olyan öz-
agancs-kollektiókat, a melyek ritkítják párjukat. Egyéb
trofeák azonban (mufflon-szarvak, zergekampók, vadkan-
agyarak) igen gyér számban voltak képviselve a kiállítá-
sán, mely május 15-én zárult.

A kiállítás bírálati eredményét lásd a 227. oldalon.

Ezenkívül ezüst érmet kaptak: Frigyes fhg., József
fhg. és Coburg Fülöp hg. gyűjteményes szarvasagancs
csoportja, továbbá gr. Almássy Dénes, Csik Imre, br. Berg
Miksa, gr. Esterházy László nyílt területi szarvasagancsa,
gr. Károlyi Imre, gr. Almássy Dénes dámlapátja, gr. Hun-
yady Károly, br. Podmaniczky Géza és br. Bornemissza
Elemér özagancs-csoportja, br. Révay Gyula vadkan-
agyara, br. Schönberg Donald gyűjteményes kőszáli bak-
csoportja, Pap Jakab oroszánbőrei, továbbá Széchenyi
Béla gr. külön tiszteletdíját: Vojnich Oszkár indiai gyűj-
teményes kiállítása.

Bronz érmet kaptak: gr. Draskovich Iván gyűj-
teményes szarvasagancs-csoportja, továbbá gr. Hunyady
Károly, hg. Festetics Tassilo, gr. Zichy Kázmér, gr. Es-
terházy László, gr. Esterházy Pál, gr. Sztáray Gábor
nyílt területi szarvasagancsai, József cs. és kir. fhg.,
gr. Esterházy Károly dámlapátja, Goszthony Mihály,
br. Blomberg Gyula, gr. Chotek Rezső, gr. Szapáry
Péter, gr. Teleki Pál özagancsa, br. Révay László vad-
kanagyara.

Gazdasági tanácsadó.

Libák felnevelése, etetése és gondozása. A kikelt
pipék az első napon át az anyjuk alatt hagyandók.
A második napon még nem kapnak enni, mert ekkor
még eléggé táplálja őket a tojásból köldökükön felvett
tojás-sárgájában levő tápláló anyag, de a harmadik na-
pon langyos vízzel kevert tejjel megítatjuk őket, s ez az,
a mi a kis libák fejlődését lényegesen elősegíti. A har-
madik naptól kezdve egy héten át naponta ötször
etetendők friss, főtt tojással, melyet apróra kell össze-
vagdálni és apróra darált tengeridarával és jól felvag-
dalt csalánnal összekeverni.

A második héten apróra vagdalt csalánnal vagy
salátával és friss tehéntúróval kell etetni.

Életük harmadik hetében a pipék oly keverékkel
etetendők, melyet vagdalt csalánból, főtt burgonyából
árpaliszttal jól felkeverve készítünk.

Itt meg kell jegyezni, hogy a pipéket már a má-
sodik héten hozzuk ki a verőfényes napra, a gyepre,
a hol legelészhetnek, mivel ez növeszti és fejleszti őket
a legjobban.

Négy-öt hetes korukban a fiatal libák az öregekkel
a szabadba bocsájtandók, de csak harmatmentes, száraz
időben, mert a harmat árt nekik. Etetni azonban 3-4-
szer kell őket s ilyenkor főtt burgonyát kapnak, mely
ismét zöldséggel, gyenge lóherével stb. kevertetik.

A korai libák drágák, ezért a mikor a fiatal libák
már tollasodnak, a legelőről való hazatérésük adjunk
nekik magot, hogy jobban húsosodjanak.

Legjobbnek tartom a zabot és pedig 10 darabra
számítva 1 litert, mely mennyiség azonban csak a
legelőről való visszajövetkor adandó.

Aratás után, illetőleg, a mikor a gabona már be-
van hordva, tarlóra szokták kihajtani a libákat; ilyen-
kor nem szükséges nekik zabot adni, mert a mezőn
eléggé jól lakhatnak gabonával. Ilyenkor elég, ha vag-
dalt csalánt árpaliszttal keverve adunk.

Julius végével a libák már oly nagyok, hogy el-
lehet adni, ilyenkor a felesleges példányokat adjuk el
a napi áron, a meghagyottakat pedig, az öreget úgy,
mint a fiatalokat, koppasztassa meg a gazdasszony, ha
a toll árából is jövedelmet akar szerezni.

A ludak nyáron át jóformán a legelésből élnek s a
hol ez így van, ott van tulajdonképpen a jövedelmező
lúdtenyésztésnek a helye. Igaz, hogy sokszor előfordul,
hogy a legjobb lúdlegelőn is a nagy szárazság követ-
keztében a fű leég s így a ludak alig találhatnak valami
csekély füvet rajta, a midőn több szemes takarmány-
nyal vagy korpával kevert zöld takarmányval kell
etetni, mindazonáltal a ludak nyári takarmányozása
nem sok gondot és kiadást okoz.

A ludak koppasztását tartva szem előtt, a legdúsabb
lúdlegelő mellett is a hazatérő ludaknak okvetlenül sze-
mes éleséget és friss ivóvizet kell nyújtani.

A különféle tarlók a ludak legjobb s legkedveltebb
legelői. A jó buza- vagy árpatarlón a ludak bámulatos
gyorsan meghusosodnak s ilyenkor a legjobb azokat
eladni.

A ludak téli takarmányozása már sokkal többbe ke-
rül s a takarmányféléknek előre való beszerzését egyik
tenyésztő se mulasztja el, mert azt nyáron vagy ős-
szel fele áron szerezheti be.

A ludak télen naponta kétszer etetendők. Reggel
főtt tökkel vagy tört burgonyával, kevés korpával vagy
árpadarával keverve. Jó a takarmányrépa is főzve. Sőt
kitűnő a szép zöldre szárított luczerna hulladék levele,
polyvája leforrázva s korpával vagy darával meghintve
és jól összekeverve.

Ezt a lágy takarmányt kissé langyosan kell adni,
de mellette a friss vízről sem szabad megfeledkezni.

Este a ludak zab, árpa, tengeri-keveréket kapnak.
A friss ivóvíz pedig állandóan rendelkezésükre álljon.
Január hóban a törzsludaknak csirázott árpával is
kell kedveskedni, a mely nemcsak izgatja őket a tenyész-
tésre, de egyuttal igen egészséges takarmány is.

A gondozás abban álljon, hogy télen-nyáron át min-
dig friss alom legyen a tiszta ólban alattuk.

Koppasztás után a libák 4-5 napig szemes takar-
mányval jól tartandók, mert abrak nélkül nagyon ne-
hezen tollasodnak s megbetegedve nem hasznunk, de
kárunk lesz belőlük.

Hogy a ludak lehetőleg korán, már december hó-
ban párosodni kezdjenek, meleg helyen tartandók. Ily
meleg hely a ló- vagy tehén-istálló egy sodronyhálóval
vagy lézczel elkerített része, a hol a ludaknak bőven
oly edényben álljon a víz, a melyben tetszésük szerint
fürödhetnek is.

Kitünően bevált az ily időben való zöld rozs etetés is. Ezt vagy a vetésekről szerezzük be, vagy ha nincs mezei vetésünk, 5–6 cm. magas faládba földet teszünk s abba vetjük a rozst s azt az istállóban napos helyen tartjuk. Az ily zöld rozsból naponta keveset adunk a ludaknak, ettől hamar megjön a tenyészkedvük. A ludak, melyek már decemberben párosodnak, januárban tojnak s költenek és így február hóban vagy legkésőbb márczius hó elején kis libáink lehetnek, a mi akkor is előny, ha nem csupán piaci árut tenyésztünk, hanem nemes fajtát nevelünk kiállításra vagy fajta-eladásra.

— (bl.) —

Légýfogyóenyv készítése. Légýfogyóenyvet nem mindenütt lehet készen kapni, azért jó tudni, hogy miképen állíthatunk elő ilyen enyvet házilag.

Vesz az ember 1 súlyrész terpentínolajat, ugyanannyi repezeolajat és 2 súlyrész kolofonium (hegedügyanta) port és ezeket fazékban tűzön összeolvasztja. Hozzákever aztán minden 1½ kg. mennyiséghez 0.5 kg. cukorszirupot s az enyv kész.

Ezt az enyvet ecset segítségével felkeni az ember süvegalaku papírcsókókra s elhelyezi azokat oly helyeken, a hol a legyek erősebben rajzanak. Olcsóbbá kerül, ha újságpapírost kenünk így be s azokat akasztjuk fel kifeszített zsinórokra. Ha megteltek, elégetjük s ujakat akasztunk fel.

Lótetű irtása. A «Köztelek» egyik múlt évi számában *Zsivanovits Béla* a lótetű irtásáról a következőket írja:

A melegágyak főfészkei a lótetűnek. Ha az itt elszaporodó lótetűket nem irtjuk a korai zöltségfélék betakarítása után, annyira elszaporodnak a lótetvek, hogy később aztán velük megbirkózni lehetetlenség.

Az első munka az, hogy a korai zöltségfélék beszállgatása, a melegágyak tökéletes szétszedése és a trágya tisztára való elhordása után a melegágyak területét szép tisztára seprettjük. Most várunk, míg egy jó esőt kapunk, hogy az addig a földbe huzódott lótetűk az eső kellemetlen hatására mozgolódní kezdjenek és turásokat csináljanak, mikor is a föld színén kis régi 4 krajczár nagyságú domborulatok keletkeznek.

Az eső után már kimehetünk a biztos vadászatra. Egy peneczilussal kezünkben keressük a régi melegágyak területén előforduló domborulatokat, a melyek akár száz számban is szemünkbe ötlenek némelyik esztendőben. Ezeket felpiszkálva egy kis nyílás ötlík szemünkbe, a mi biztos jel arra, hogy ott lótetű tanyázik. Előbb egy kis vizet öntünk a nyílásba, hogy még jobban jól lakhassék vízzel a lótetű, majd a vízre olcsó faolajat öntünk, mire ½ percznyi várakozás után a hatalmasan megnövekedett és meghizott lótetű napfényre kerül és az olaj hatásától 2—3 percznyi napfényen való tartózkodás után elpusztul. Így csináltuk mi azt egy egész délután s nem vetem el a sulykot, ha azt mondom, hogy 300-at fogtunk, jó eledelt szerezve a csirkéknek.

A csupas (meztelen) kerticsigák irtását veteményes kertekben a következőképen eredményesen lehet végrehajtani.

Behelyez az ember itt-ott a vetemény között a földbe virágcserep tányérokát úgy, hogy szélük a föld szintjével egy síkban álljon. Beleönt e tálakba fele részükig (1 cm.) maradék sört, melyet vízzel hígíthat, hogy olcsóbb legyen. Cselekszi pedig ezt alkonyatkor. A csigák buvóhelyeikről éjjel előkerülve, rámennek a sörrre s rendre-rendre belefulladásnak. Az elpusztult csigákat másnap reggel kihalászva, a sört újra lehet használni.

Ilyen eljárással az a kertész, a ki ezt publikálja, két éjjel át csak két tányér alkalmazásával, 470 meztelen csigát pusztított el.

Külömfélék.

Erdőgondnoksági székhelyváltás. A m. kir. földmívelésügyi miniszter a tótsóvári m. kir. erdőhivatalhoz tartozó újhutai m. kir. erdőgondnokság székhelyét Újhutáról Diósgyőrrre helyezte át. Címe ezentul: Újhutai m. kir. erdőgondnokság Diósgyőrött lesz.

Nyugdíjbiztosítás. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnál az 1912. évi VIII. t.-cz. alapján a következő biztosítások eszközöltettek: Tyápay Péter, Porakun Károly, Novotny Lipót Trencsén vármegyei járási erdőőrök és Galis János erdőszolga. Régi csoportjukból az új nyugdíjesoportba átírtak: Scher Lipót és Szivkó Ferencz Trencsén vármegyei erdőőrök és Piroska János városi főerdőr.

Gyuresó János, Krajcsák Ádám Trencsén vármegyei erdőszolgák és Nagy Pál Ung vármegyei járási erdőőr, az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár nyugdíjesoportjában, balesetre, nyugdíjra, aggkori el látásra és temetkezési segélyre biztosítottak.

A haj. A ki gondosan megfigyelte embertársait, az tapasztalhatta, hogy a kopaszodó emberek száma egyre nagyobb lesz. Ennek oka főként az, hogy az ember élete mindinkább elhagyja a természet ösvényeit. Olyan módon élünk, úgy táplálkozunk, akként ruházkodunk, hogy östernészetünknek meg kell változnia. A haját, szakált, bajuszt tulságosan sokat nyírjuk, borotváljuk, kengetjük, fodorítjuk. Kalapot viselünk, a mely miatt a fejbőrünk nem szellőződik kellőképen. A könnyű posztó- és szalmakalapon ugyan még átjár a napsugár és a levegő, a mi kétségtelenül jó hatással van a haj növéseére, a vastagabb anyagból készült kalap azonban gátolja a haj növéseét, a minek legjobb példáját a katonánál látjuk. Az a katona, a ki hosszabb ideig szolgált, fejének azon a helyén, a melyet a csákó vagy a sapka főd, kopaszodni kezd, a csákón kívül eső fejrészen pedig dusan nő a haja.

A hajhullás rendszerint nagyfoku korpaképződéssel is jár. Ennek elhárítására tehát nagy figyelmet kell fordítani. A korpa képződését föltétlenül meg lehet akadá-

lyozni, ha a fejet hetenkint többször megmossuk szappannal, utána pedig tiszta vízzel úgy lemoszuk, hogy a szappan-maradéknak nyoma se maradjon. A fejbőr és a haj tisztántartása egyébként a legjobb orvosság a hajhullás ellen. Erre a célra pedig csakis szappant és vizet használjunk. Mosás után a haját gondosan le kell szárítani.

Meg kell említenünk itt, hogy van természetes hajhullás is. Az egyes hajszálak mindegyike külön hajhagymából (a haj gyökere) indul ki. Egy-egy hajszál élettartama 2—6 év, a mely idő után a haj magától kihull. Gyakran tapasztaljuk, hogy fésüléskor, keféleskor a hajszálak kiszakadnak, de ha a gyökereik bent marad a fejbőrben, akkor ugyanabból a gyökérből új haj nő ki. Bizonyos számú hajszál tehát mindennap kihull, kiszakad: sűrű hajnál körülbelül 50—60 szál. Ez a természetes hajhullás. Ha azonban 50—60 hajszálnál naponta jóval több hull ki, akkor az ilyen hajhullásnak már valamilyen betegség az oka és ilyenkor legjobb az orvos tanácsát kikérni.

Világszerte elterjedt nézet az, hogy a hajvágás növeszti a haját. A francia orvosok vizsgálatai csakugyan azt mutatták, hogy a serdülő korban levő gyermekek haja hónaponként tizenkét millimétert, 20—24 éves emberek haja másfél centimétert, 25—60 évesek haja pedig havonként egy centimétert nő. Több természet-tudós azt is állítja, hogy háromezeröttszáz év múlva utódaink mind kopaszok lesznek. Csupán a vademberek — ha lesznek még akkor olyanok — fogják még mutatni az ember hajdani ékességének maradványát: a haját. Messze még a háromezeröttszáz esztendő; addig tehát, a míg van hajunk, igyekezzünk is gondos ápolással megtartani.

Időjelzés. A «Meteor» május hó második felére a következő időjelzést teszi közzé:

Május hó második felének változási napjai 16—20—23—28—31-re esnek. Kiadóbb csapadék 16-ika körül várható, 20-át követőleg pedig ismét inkább száraz jelleg van hivatva kifejlődni. A 23-iki hűvös vagy szeles jellegű időt hoz, míg május vége szeles jelleggel fog zárulni, midőn alacsonyabb hőmérsék is érvényesülhet.

Hivatalos közlemények.

10397. eln. szám.
1912.

Körrendelet valamennyi fő- és ügyosztálynak, a számvéveségi igazgatónak, a számvéveség mindhárom csoportjának, a segédhivatalok főigazgatójának és valamennyi alárendelt hatóságnak, hivatalnak, intézetnek és közegnek.

(Családi pótlékok utalványozása tárgyában).

Az állami, vármegyei és államvasuti alkalmazottak családi pótlékáról és egyes egyéb intézkedésekről szóló 1912. évi XXXV. t.-cz.-nek végrehajtása során felmerültek olyan esetek, hogy az idézett törvényezik 2.

§-ában említett második csoportba tartozó alkalmazottak családtagként bejelentették olyan gyermekeiket, a ki 16. életévét már meghaladta s ez alapon kérték a családi pótléknak a törvény 9. §-a alapján való engedélyezését.

A szóban levő törvénynek azonban — a mint az a 8. § első bekezdésében foglalt határozmányból kitűnik — az a célzata, hogy ilyen gyermekek után csak abban az esetben engedélyztessék családi pótlék, ha azok *kíváló* eredménnyel folytatnak tanulmányokat. Ez által az intézkedés által a törvény abban az irányban kíván közrehatni, hogy a második csoportba tartozó alkalmazottaknak olyan gyermekei, a kik magasabb tanulmányokra különös képességgel nem bírnak, a gyakorlati életpályákra tereltesse.

A törvény célzatának megvédése érdekében elrendelem, hogy a folyó évi július hó 19-én 5995/eln. sz. alatt kiadott végrehajtási utasítás IV. pontjában foglalt az a határozmány, hogy családtagként az alkalmazottnak a törvény 3-ik §-ában meghatározott életkort már elért gyermeke is figyelembe vehető, úgy alkalmazandó, hogy a mennyiben a második csoportba tartozó alkalmazottról van szó, a 16. életévét már betöltött gyermek csakis abban az esetben vétessék *mint családtag* figyelembe, ha teljesen *munka- és keresetképtelen*.

Nehogy pedig azok, a kik mint az alkalmazottnak unokája, az alkalmazott testvérenek, vagy az alkalmazott házastársa testvérenek gyermeke, az alkalmazott által örökbefogadott vagy nevelt gyermeke, vagy az alkalmazottnak vagy házastársának törvénytelen gyermeke az említett végrehajtási utasítás IV. pontja szerint mint családtagok figyelembe vehetők, kedvezőbb helyzetbe jussanak, mint magának az alkalmazottnak a gyermekei, a fentebb említett korlátozó feltétel ezeknél a gyermekeknél is alkalmazandó, vagyis — a mennyiben a második csoportba tartozó alkalmazottról van szó — családi pótlék a 16. életévüket már betöltött ilyen gyermek után is csak akkor lesz engedélyezhető, ha a gyermeknek teljes munka- és keresetképtelensége beigazolást nyert.

Felhívom a Czimet, hogy e rendelkezéseimhez a legszigorúbban alkalmazkodjék.

A szóban forgó törvény végrehajtása során felvetett az a kérdés is, hogy oly törvényes édes gyermek után, a ki a férjétől törvényesen elvált édes anya gondviselése alatt áll, utalványozható-e az apa részére családi pótlék oly esetben, ha az apa bíróilag tartásdíj fizetésére kötelezve nincs ugyan, de a szülők közt létrejött megállapodás szerint évenként bizonyos, vagyoni viszonyainak megfelelő összeget tartozik a gyermek javára elhelyezni?

A pénzügyminiszter úr véleményének kikérése után mihez tartás végett értesítem a Czimet, hogy úgy a törvényesen elvált mint a csak külön élő házastárs gondozása alatt álló gyermekek után megállapított családi pótlékot is az igényjogosult alkalmazott kezeihez kell utalványozni, tekintet nélkül arra, hogy köteleztetett-e az alkalmazott tartásdíj fizetésére vagy sem. Megjegy-

zem, hogy ilyen esetekben az alkalmazott kezeihez kitult családi pótlékra való igényét az, a kinek gondozása alatt a gyermekek állanak, az 1912. évi XXXV. t.-cz. 17. §-ának utolsóelőtti bekezdése értelmében bírói úton érvényesítheti, miáltal meg van a mód arra, hogy a családi pótlék a törvény intenciójához képest, tényleg a gyermekek eltartására szükséges kiadások fedezésére fordíttassék.

Felmerült az a kérdés is, hogy az alkalmazottól törvényesen még el nem vált, de tőle különváltan élő házastárs a családi pótlék szempontjából, mint családtag figyelembevehető-e oly esetben, ha az alkalmazott ideiglenes nőtartásdíj fizetésére köteleztetett.

Mihez tartás végett értesitem a Czímet, hogy miután a családtagok után az 1912. évi XXXV. t.-cz. 9. §-a alapján engedélyezhető családi pótléknál az az egyik alapfeltétel, hogy az alkalmazott a családdal közös háztartásban éljen, a mitől csakis a törvény végrehajtása tárgyában kiadott s már többször idézett 5995/eln. számú utasítás VII. pontjának második bekezdésében említett esetekben, illetőleg ezekhez hasonló olyan esetekben lehet eltekinteni, mikor a közös háztartásban való együttélésnek valamely fontos egészségi vagy anyagi ok az akadály, ennél fogva ha az alkalmazott nem ily okból él külön a házastársától, a házastárs a családi pótlék szempontjából még akkor sem vehető figyelembe, ha részére az alkalmazott ideiglenes nőtartásdíj fizetésére köteleztetett.

Budapest, 1912 október 8.

A miniszter helyett:

Kazy
államtitkár.

*

2815. eln.
1913. szám.

Körrendelet valamennyi fő- és ügyosztálynak, a számvevőségi igazgatónak, a számvevőség mindhárom csoportjának, a segédhivatalok főigazgatójának és valamennyi alárendelt hatóságnak, hivatalnak, intézetnek és közegnek.

(Családi pótlékok utalványozása tárgyában).

A múlt évi október hó 8-án 10397/eln. szám alatt kelt rendeletem* értelmében a második csoportba tartozó alkalmazottak 16. életévét betöltött gyermekei és az ezekkel egy tekintet alá eső egyes hozzátartozói az 1912. évi XXXV. t.-cz. 9. §-a alapján engedélyezhető családi pótlék szempontjából csakis abban az esetben vehetők mint családtagok figyelembe, ha teljesen munka- és keresetképtelenek. Minthogy ezen rendeletben a többi hozzátartozóról, így különösen az oldalrokonokról, nem történt külön említés s így megtörténhetett, hogy ezek után a családtagok után — ha egyébként a szabályszerű feltételek fenforogtak — munka- és keresetképtelenségük külön megállapítása nélkül is utalványoztattak családi pótlékok, — nehogy ily eljárás mellett a jövőben előállhasson az az eset, hogy a má-

* Lásd fentebb.

Szerk.

sodik csoportba tartozó alkalmazottaknak gyermekei kedvezőtlenebb elbánásban részesüljenek, mint az alkalmazottnak más hozzátartozói, — a pénzügyminiszter úr véleményének kikérése után mihez tartás végett értesitem a Czímet, hogy a második csoportba tartozó alkalmazottaknak előrehaladott kort még el nem ért összes hozzátartozóival szemben — a házastárs kivételével — alkalmazandó az az álláspont, hogy családtagként csakis abban az esetben vehetők figyelembe, ha teljesen munka- és keresetképtelenek.

Megjegyzem végül, hogy jelen rendeletem a már utalványozott családi pótlékokat nem érinti, vagyis ha a második csoportba tartozó alkalmazottak egyes családtagjai után ha nem is voltak munka- és keresetképtelenek, de egyébként a szabályszerű feltételek fenforogtak, engedélyeztettek volna családi pótlékok, az érdekelt alkalmazottak a pótlék élvezetében meghagyandók.

Budapest, 1913 április 18.

A miniszter helyett:

Báró Kazy
államtitkár.

*

2893. eln.
1913. szám.

Körrendelet valamennyi fő- és ügyosztálynak, a számvevőségi igazgatónak, a számvevőség mindhárom csoportjának, a segédhivatalok főigazgatójának és valamennyi alárendelt hatóságnak, hivatalnak, intézetnek és közegnek.

(Az 1912. évi LXV. t.-cz. 38. §-a harmadik bekezdésének a természetbeni lakást élvező állami tisztviselők, altisztek és szolgálkakkal szemben való alkalmazása tárgyában).

Az állami alkalmazottak, valamint azok özvegyeinek és árváinak ellátásáról szóló 1912. évi LXV. t.-cz. 38. §-ának harmadik bekezdése szerint abban az esetben, ha az idézett törvény alapján járó nyugdíj a lakbérnyugdíjjal együtt a tisztviselő, altiszt vagy szolga által a tényleges szolgálatban utoljára élvezett beszámítható javadalmazásnak és lakáspénznek együttes összegét meghaladná, a lakbérnyugdíjat csak a nyugdíj és a beszámítható javadalmazásnak és lakáspénznek együttes összege közt mutatkozó különbözet összegével lehet megállapítani.

Minthogy ez a határozmány nem intézkedik azokra az esetekre, a melyekben a tisztviselő, altiszt vagy szolga lakáspénz helyett lakást természetben élvezett, a pénzügyminiszter úrtól nyert felvilágosítás után tudomásvétel és mihez tartás végett értesitem a Czímet, hogy a lakbérnyugdíj megállapítása, illetőleg az 1912. évi LXV. t.-cz. 38. §-ának harmadik bekezdésében foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából azoknál a tisztviselőknél, altiszteknél és szolgálknál, a kik lakást természetben élveztek (ideértve a laktanyaszerű elhelyezést is), vagy a kik bármilyen okból nem élvezték az őket különben megillető lakáspénznek összegét, azt az összeget kell lakáspénznek tekinteni, a melyre az illető tisztviselőnek, altisztnek, vagy szolgálknak utolsó állomáshelyén igénye lett volna, ha részére természetbeni lakás

ki nem jelöltetett volna. Ennélfogva, ha az 1912. évi LXV. t.-cz. alapján járó nyugdíj a lakbérnyugdíjjal együtt nagyobb lenne, mint a tisztviselő, altiszt vagy szolgálta által a tényleges szolgálatban utoljára élvezett beszámítható javadalmazásnak és annak a lakáspénznek együttes összege, mely az illető részére természetbeni lakás hiányában utolsó állomáshelyén járt volna, a lakbérnyugdíjat csak azzal a különbözeti összeggel lehet megállapítani, a mely a nyugdíj és a beszámítható javadalmazásnak, valamint a fentiek szerint különben járó lakáspénznek együttes összege között mutatkozik.

Budapest, 1913. évi márczius hó 20-án.

Gróf Serényi s. k.

*

15367. eln. szám.
II/B.

Szabályrendelet valamennyi kincstári erdőigazgató-ságnak, főerdőhivatalnak és erdőhivatalnak.

(A kincstári erdészeti személyzet részére kijelölt vadászterületek tárgyában).

Már hivatali elődeim az erdőkincstári vadászterületek egy részének a személyzet részére történt kijelölésével azt kívánták elérni, hogy az erdőtisztek és altisztek a vadászatnak sportszerű üzésében nemes szórakozásra találván, azt megkedveljék, annak közgazdasági fontosságát felismerjék s vadászati szakismereteiket gyakorlatilag is fejleszszék, hogy azután e szakismeretekkel nemcsak az erdőkincstári vadászterületek értékének fokozására, hanem általában a hazai vadászati érdekek okszerű előmozdítására hathatósan közreműködjenek.

Hivatali elődeimnek e törekvésével nemcsak hogy teljesen azonosítom magamat, hanem azt kívánom, hogy a személyzet részére kijelölt erdő vadászterületek rendeltetésüknek mennél jobban megfeleljenek s hogy a vadászat gyakorlatában az erdészeti tiszt és altiszt karnak lehetőleg minden tagja az eddiginél fokozottabb mértékben résztvehessen.

Ehhez képest a személyzetnek átengedett vadászterületek feletti rendelkezést teljesen a Czim ügykörébe utalom, miért is felhívom, hogy az ezen vadászterületekről a 64141/1904. szám alatt kiadott utasítás értelmében és az 1907. évi 59523. szám alatt kiadott körrendelet figyelembevételével mellett szerkesztendő évi lövési javaslatokat jövőben mindenkor saját hatáskörében tárgyalja s hagyja jóvá.

A mennyiben pedig ezen vadászterületek nem lennének kielégítő módon alkalmasak arra, hogy rendeltetésüknek megfeleljenek, eziránt teendő indokolt előterjesztésére nem fogok elzárkózni az elől, hogy e vadászterületeket — alkalomadtával s különösen egyes bérbeadott vadászterületek szerződéseinek lejártakor — a lehetőséghez képest más, megfelelőbb területekkel kiegészítsem, esetleg elcseréljem.

Félreértések elkerülése végett megjegyzem, hogy a szóban forgó vadászterületek fővadállományára nézve a személyzet részére eddig fennállott tiltó rendelkezést hatályon kívül helyezem.

Felhívom ezek után, hogy jövőben hozzám csak a

bérbeadásra szánt, továbbá a saját rendelkezésemre fentartott és a bárczaváltás mellett való értékesítésre, avagy tanulmányi czélokra kijelölt vadászterületek lövési javaslatait térjeszse fel, a személyzet részére kihasított, valamint a bérbeadott vadászterületekre nézve pedig csak azok múlt évi löjegyzékeit mutassa be.

Az önálló rendelkezésre átengedett területek vadászati kezelését főosztályom által ezután is ellenőriztetni fogom.

Budapest, 1913. évi április hó 1-én.

A miniszter helyett:

Bartóky
államtitkár.

*

3591/eln. szám.
1913.

Körrendelet valamennyi fő- és ügyosztálynak, a számvevőségi igazgatónak, a számvevőség mindhárom csoportjának, a segédhivatalok főigazgatójának és valamennyi alárendelt hatóságnak, hivatalnak és közegeknek.

(Létszámkiegészítés czéljából behívott állami alkalmazottaknak járó illetmények tárgyában).

Kapcsolatban a múlt évi december hó 23-ikán 12977/eln., valamint a folyó évi márczius hó 2-ikán 2579/eln. szám alatti körrendeleteimmel* értesítem a Czimet, hogy a hivatkozott 12977/eln. számú körrendelet II. pontjában említett, vagyis azok az állami tisztviselők, altisztek és szolgálók, a kik rendes hadkötelezettségüknek teljes lerovása után hivatottak be a létszámkiegészítés czéljából tényleges katonai szolgálatra, illetményeik szempontjából a tényleges katonai szolgálatnak még egy további (ötödik) hónapján át is időszakos fegyvergyakorlatra behívottaknak tekintendők.

Ez a rendelkezés nem vonatkozik a 12977/eln. számú körrendelet I. pontjában említett állami tisztviselőkre, altisztekre és szolgálókra, a kiknek illetményei tehát tényleges katonai szolgálat első két hónapjának (ujjonczkiképzésnek) elteltével beszüntetendők.

Budapest, 1913. április 10.

Gróf Serényi s. k.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földművelésügyi miniszter Würsching Frigyes m. kir. erdőtanácsost végleges nyugalomba helyezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter kinevezte Komócsy Andor m. kir. irodakezelési gyakornokot az erdészeti segédhivatali tiszt személyzet létszámába m. kir. irodasegédttisztté.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a lugosi m. kir. erdőigazgatóság kerületében Varga Károly m. kir. főerdőort — saját kérelmére — nyugalomba helyezte.

*

* Lásd: «Az Erdő» 1913. évf. 20. és 89. oldal.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a nagybányai m. kir. főerdőhivatal kerületében Maár Sándor m. kir. főerdőőrt — saját kérelmére — nyugalomba helyezte.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1913. évi április hónapban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Lippai főerdőhiv. hd. 30-55, Földmív. min. hd. 176-70, Fekete Ferencz hd. 3-75, Ipolysági adóhivatal hd. 24-04, Klespitz János hd. 6-60, Gy. Takács Gyula hd. 1-50, Janisch Sándor hd. 12-15, Kántor Pál 5—, Dési adóhiv. 35-78, Földmív. min. hd. 15-55, Esztergomi adóhiv. hd. 13-75, Jászói prép. erdőhiv. hd. 20-15, Gróf Esterházy Károly urad. 12—.

1 koronát fizettek: Broczkó József, Hajdu Ignác, Kucsera József, Salmer Lajos, Szőke Gyula, B. Szabó Paula, Petrucha György, Laskó József, Vörös Ferencz, Socz Dezső.

2 koronát fizettek: Koreny János, Pál János, Prónay Béla, Böles István, Máté János, Brubel Ferencz, Burián Jenő, Huszágh Adolf, Juhász József, Magyar György, Pilát József, Klágyirik István, Gönczi Sándor, Vancsura István, Blebea Áron, Forgács Mihály, Illés Ignác, Stadler József, Rész Mihály, Széles Gábor, Tomasevics Szvetozár, Fekete Imre, Seemann Norbert, Kerpán János, Marosics Pál, Hartl József, Puska Pál.

3 koronát fizettek: Belakovics József, Chovanyecz János.

4 koronát fizettek: Domján István, Pékh József, Ábrahám Balázs, Csoma Ferencz, Darázs Pál, Schleer János, Tótfalussy Sámuel, Bogár Balázs, Laszke Jenő, Farkas János, Galánthai Ferencz, Halbaksz Andor, Nagy Lajos, Topolováci hgi urad., Gelencsér Géza, Terpesi csemetekert, György Alajos, Szakály Ferencz, Prockl Rezső.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavitott lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavitásokat nem a posta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy főleg reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

G. V. Lapunk előbbi számában azt üzentük Önnek, hogy a családtagok után engedélyezhető családi pótléknak nem az a feltétele, hogy az illető családtag munka- és keresetképtelen legyen, hanem az, hogy azok a családtagok, a kik után a családi pótlék kéretek, az alkalmazottal közös háztartásban éljenek és hogy a családtagoknak ne legyen saját jövedelmük. Ez az üzenetünk megállta a helyét akkor, a mikor azt írtuk, most azonban már nem úgy áll a dolog, mert időközben kiadott a földművelésügyi miniszter úr f. é. 2815. eln. szám alatt egy körrendeletet (ezt lapunk mai számában a «Hivatalos közlemények» rovatban egész terjedelmében megtalálhatja), melyben kimondja, hogy a családi pótlékról szóló törvény második csoportjába tartozó (ide tartoznak az erdészeti altisztek is) alkalmazottaknak *előrehaladott kort még el nem ért* összes hozzátartozói — a házastárs kivételével — családtagként csakis abban az esetben vehetők figyelembe, ha teljesen *munka- és keresetképtelenek*. Az az üzenetünk tehát, hogy a hivatal intézkedése ellen forduljon a földművelésügyi miniszter úrhoz, ezzel a körrendelettel most már tárgyalanná vált.

G. V. Sorsjegyet még nem húzták ki.

D. Zs. Sorsjegyei közül még egyiket se húzták ki.

A. M. B. A csemetekerti őri és a járási erdőőri teendőket egy személy nem láthatja el, mert a csemetekertben kora tavasztól késő őszig mindig van munka, a mit kellő felügyelet és vezetés nélkül végezteni nem lehet. A járási erdőőrnek pedig annyi a teendője, hogy nem lehet mindig a csemetekertben. Azután meg ültetéséknél a járási erdőőrnek jelen kell lenni, de ugyanakkor nem lehet egyúttal a csemetekertben is, a hol

olyankor szintén sok a dolog. Igaz, hogy a csemetekerti őrnék télen nem sok dolga akad, de hát ez az ő szerencséje, a mit nem kell irigyelni, mert az egész világon mindenütt úgy van, hogy egyik ember könnyebben, a másik pedig nehezebben keresi meg a kenyerét.

Kiváncsi. Az erdőőri szakvizsgák rendszerint október hónapban szoktak tartani s a vizsgaengedélyért a kérvényt ahhoz a kir. erdőfelügyelőséghez kell benyújtani, a melynek székhelyén az illető vizsgázni óhajt. Az erre vonatkozó hirdetményt a nyár folyamán lapunkban is meg fogja találni. A kérvényhez a következő mellékleteket kell csatolni: elemi iskolai bizonyítvány, vagy ha ez nincs, bizonyítvány arról, hogy írni, olvasni és a négy közönséges számművelet szerint számolni tud; bizonyítvány arról, hogy legalább 3 évig szakadatlanul erdészeti gyakorlati szolgálatban állott; erkölcsi bizonyítvány és keresztlevél annak az igazolására, hogy 20-ik életévét már betöltötte.

G. I. Nagyszében a 3-ik lakbérosztálya tartozik, s így ott az altisztek lakbérére évi 320 korona. A 10 fillért a lap javára bevételtek.

Z. F. Lapunk mai számában megtalálja a családi pótlékra vonatkozó két rendeletet, melyből látni fogja, hogy a 16. életévét betöltött olyan gyermekeknél, a kik nem folytatnak kiváló sikerrel tanulmányokat, igazolni kell a munka- és keresetképtelenségét. A 10 fillért a lap javára bevételtek.

B. J. Mint lapunk előfizetőjének, hirdetését díjmentesen közöljük.

A. B. Hogy milyen büntetést fognak önre kiszabni, azt mi nem tudhatjuk.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Azonnali belépésre erdőőri állást keres 40 éves, szakvizsgázott és jó szolgálati bizonyítványokkal rendelkező, feltétlen jó magaviseletű egyén. Címe: Illés Ignác erdőőr, Gyulakeszi (Zala megye). (38.)

Erdővédői vizsgát tett, nyolcz évi erdőgazdasági vadászati gyakorlattal bíró, fiatal, nős egyén, kitűnő ajánlatokkal, szerény igények mellett alkalmazást keres. Címe: B. E. Szatmár, Hunyadi-utca 48. sz. (39.)

Vizsgázott erdőőr, ki jelenleg nagyobb urad. felmondatlan állásban van, állását változtatni óhajta csak azért, hogy erdőben lakhasson. Beszél németül és tótul, kiszolgált katona, az erdőüzem minden ágában jártas, józan, feltétlen megbízható, 36 éves, nős egyén. Megkereséseket «Erdőőr 1913» jelige alatt a lap szerkesztősege továbbít. (40.)

Szakvizsgázott erdőőr, 40 éves, róm. kath., négy középiskolát végzett, nős, három gyermek atyja, jó szolgálati bizonyítványokkal június hó 1-re állást keres. Az erdészeti és vadászati teendőkből 14 évi gyakorlattal bíró, a cserkészetben, az apróvad- és fáczántenyésztésben, a kártékony vadak irtásában, szőlő-, mezőgazdaság- és kőbányakezelésben, valamint vadászatok rendezésében jártas, jó lövő. Jelenleg nagyobb uradalomban mint erdész és fővadász van alkalmazva; beszél magyarul és tótul s némileg németül is. Címe a szerkesztőség-nél megtudható. (41.)

HIRDETÉSEK

Méhkasokat gyékényből szállítok. Közönséges kúpkas 1 kor., igen nagy, felül Hanemann-rácsos átjáróval 1-50 kor. Átmeneti, Hanemann-rácsossal 2-40 kor. Matuska István, Nagykaroly. (2.IV.4.)

Keresek megvételre egy egyéves **Uhut**. Kérem az eladók címét és mi az ára velem közölni. Gröftner Viktor uradalmi főtiszt, Temes-Ság. (3.III.2.)

Pályázati hirdetés. 1913. évi 1978. szám. A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal a kerületében nyugdíjazás folytán megüresedett három (3) főerdőőri (I. oszt. altiszti) és előléptetés folytán megüresedett egy erdőlegényi, illetve előléptetés esetére három (3) erdőőri (II. oszt. altiszti) és négy erdőlegényi állásra pályázatot hirdet.

A főerdőőri állásokkal 800 kor. fizetés és 200 kor. személyi pótlék, az erdőőri állásokkal 600 kor. fizetés és 100 kor. személyi pótlék, az erdőlegényi állásokkal 600 kor. szegődménybér, mindhárom állással természetbeni lakás, vagy annak hiányában szabályszerű lakbér, továbbá egyéb rendszeresített illetmények élvezete van egybekötve.

A pályázók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában megkivánt szakképzettségüket az erre vonatkozó bizonyítvánnyal, az államerdészet szolgálatába ujonnan belépni kívánók ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei tiszti orvos, avagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, életkorukat és illetőségüket, családi állapotukat, eddigi alkalmaztatásukat, nyelvismereteiket és azt, hogy katonai kötelezettségüknek miként tettek eleget, szintén megfelelő bizonyítványokkal igazolni tartoznak.

Az így felszerelt és sajátkezüleg írt kérvények a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalhoz czímezve, folyó évi június hó 30-ig, az állami szolgálatban állók részéről felettes hatóságuk, a nem állami szolgálatban állók által pedig az illetékes közigazgatási hatóság útján nyújtandók be.

Zsarnócza, 1913. évi április hó.

M. kir. erdőhivatal.

(4.)

Luczfenyőkereg-eladás. 1913. évi 7385. szám. A besztercebányai m. kir. erdőigazgatósághoz tartozó karámi, dobrócsi és mihályteleki erdőgondnokságoknál az 1913., 1914., 1915. években döntésre kerülő fákról kihalaszható luczfenyőkereg a vidrási csertörő bérletével kapcsolatosan zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

A luczkereg kikiáltási átalányösszege a három évre 6084 kor. Bánatpénz 630 kor.

Ajánlatok legkésőbb 1913. évi május hó 19-én déli 12 óráig nyújtandók be Besztercebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és május hó 20-án délelőtt 10 órakor

fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

Árverési és részletes szerződési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a besztercebányai erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapest, 1913. évi április hóban.

(5.) **M. kir. földművelésügyi miniszter.**

Két drb betanított 1¹/₂-éves vizsla eladó drb-ként 70 kor.; az egyik hosszúszerű angol szetter, him, színeze fehér alapon fekete foltokkal, a másik pointer rövidszőrű him, fehér alapon sárga foltokkal. Guszich Lajos urad. s. erd., Káptalanfa (Zala m.) (6.)

Pályázati hirdetés. 4289/1913. kig. szám. Államszolgálatba történt kinevezés folytán megüresedett 800 kor. évi fizetéssel és 160 kor. lakbérrel javadalmazott, Gyulafehérvár város erdőőri állására pályázatot hirdet.

Polyamodók életkorukat, törvényszerű minősítésüket, egészségi állapotukat és eddigi szolgálatukat igazoló okmányokkal felszerelt kérésüket Gyulafehérvár város tanácsához czímezve alulirotnál f. év május hó 20-ig nyujtsák be.

Román nyelvet értők előnyben részesülnek.

Az állás azonnal elfoglalható, de legkésőbb ez év június hó 15-ig elfoglalandó.

Gyulafehérvár szab. kir. város tanácsának 1913. évi április hó 26-án tartott rendes üléséből.

(7.) **Novák Ferenc,** polgármester.

Pályázat erdőőri állásra. 754/1913. sz. Bereg vármegye közig. erdészeti bizottságának 1063/1913. E. B. sz. véghatározata alapján alulirott m. kir. állami erdőhivatal az ujonnan rendszeresített vári-erdőőri állásra pályázatot hirdet.

Az erdőőr illetményei: 800 kor. évi fizetés, természetbeni lakás, fa- és földilletmény, valamint marhatartás.

Az állásra csak a törvényes kellékekkel bíró, szakvizsgázott erdőőr neveztetik ki.

A kinevezett köteles állását azonnal elfoglalni.

Pályázni kívánók kérvényeiket az előlemlített bizottsághoz czímezve, ezen erdőhivatalnál legkésőbb f. hó 25-ig kell hogy benyujtsák.

Beregszász, 1913. évi május hó 3-án.

(8.) **M. kir. állami erdőhivatal.**

Erdőőr keresztetik hegyi területre, fővad-vadászatba beavatott jó cserkészvezető s ezenkívül minden erdészeti munkában, favágatás és csemeteültetésekben jártas. Fizetés évi 720 kor., 100 kor. évi álláspótlék, lőpénzek és egyebek körülbelül évi 200 kor. összegben, legelő három marhára, egy hold föld, évente egy szolgálati ruházat, szabad lakás még egy vadőrrel közösen és szabad fűtés. Ajánlatok intézendők: gróf Francken-Sierstorpff Henrik erdőmesteri hivatalához, Szokolya Jánospuszta, Hont megye. (12.)

Pályázat védkerületi erdőőri állásra. — 291/1913. sz. Sopron vármegye köz. erdészeti bizottságának f. évi 122. számú határozata alapján az üresedésben levő fertőféhéregyházi védkerületi erdőőri állásra Nyolczszázkilencvenhat (896) kor. összjavalmazás mellett ezennel pályázat hirdettetik.

Pályázhatnak mindazok, kik feddhetlen életűek, 24-ik életévüket betöltötték, az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel kiállították, erős testalkat mellett jól látó- és hallóképességgel, s a német nyelvben némi jártassággal bírnak.

Pályázni szándékozók felhivatnak, hogy sajátkezüleg írt, egykoronás bélyeggel ellátott kérvényüket, melyhez hatósági bizonyítvány, születési anyakönyvi kivonat, erdőőri szakvizsgálati bizonyítvány, közhatósági orvosi bizonyítvány és szolgálati bizonyítvány is csatolandó, Sopron vármegye köz. erdészeti bizottsághoz czímezve — ezen állami erdőhivatalnál — legkésőbb 1913. évi június hó 10-ig nyujtsák be.

Sopron, 1913. évi május hó 6-án.

(10.)

M. kir. állami erdőhivatal.

Luczkéreg-eladási hirdetmény. 7569. I. B-1. 1913. sz. A liptóújvári m. kir. főerdőhivatalhoz tartozó alábbi erdőgondnokságok tarvágásaiban az 1913., 1914. 1915. években termelendő összes luczkéreg az alábbi csoportosítás és kikiáltási árak mellett zárt írásbeli ajánlatok útján eladásra kerül:

I. csoport Szvarin	169·5 k.	holdon	10,900 q	luczkéreg	10,000 K
II. „ Oszada	355·7 k.	„	13,400 q	„	8,600 K
III. „ Fenyőháza	226·1 k.	„	5,200 q	„	2,100 K
IV. „ Maluzsina	188·0 k.	„	13,100 q	„	13,100 K
V. „ Feketevág	291·0 k.	„	18,800 q	„	12,000 K
VI. „ Teplicska	160·9 k.	„	7,600 q	„	3,000 K

kikiáltási áron.

Az ajánlatok, melyek legkésőbbben 1913. évi május hó 20-ik napján délután 5 óráig nyujtandók be Liptóújváron a m. kir. főerdőhivatalnál május hó 21-én délelőtt 10 órakor fognak a főerdőhivatal helyiségében nyilvánosan felbontatni.

Bánatpénz egy-egy csoportnál a kikiáltási ár 10 % -a.

Az árverési és szerződési feltételek, valamint az ajánlati űrlap és boríték a liptóújvári főerdőhivatalnál beszerezhetők.

Budapest, 1913. évi április hóban.

(9.)

M. kir. földművelésügyi miniszter.

A cs. k. osztrák állam által támogatva!

Ausztria és Németország legfelsőbb erdészeti kísérleti állomásai és híres szakemberek ismerték el a gomolyos ültetés céljára legjobb csemetefurónak a

Szab. Dostal erdész-féle csemetefogót

magassági beállítással, melylyel a cs. k. állami ellenőrzés mellett történt összehasonlító kísérleteknél óránként 924 gomolyos csemetét lehetett kiemelni. Erdősítési költség hektáronként 17 korona. Könnyű, kezelhető, nők és gyermekek részére is alkalmas bármely talajon. Ára darabonként 26—32 korona nagyság szerint.

Rendeléseket elintéz és prospektust küld (1.VI.4.)

Filomen Dostal, Olmütz-Corso, Morvaország.

Pályázat (1946/1913. sz.) két erdőlegényi, — egy, előléptetés esetén három segéderdőőri állásra.

Az ungvári m. kir. főerdőhivatal a kerületében megüresedett két erdőlegényi, egy — előléptetés esetén három segéderdőőri állásra az állományszerű illetményekkel pályázatot hirdet.

Pályázók az eddigi szolgálatukról szóló bizonyítványt, esetleg az erdőőri szakiskola elvégzéséről, vagy az erdőőri szakvizsga letételéről szóló bizonyítványt tartoznak folyamodványaikhoz csatolni, az erdőlegényi állásra pályázók még nőtlen állapotukat is kötelesek igazolni.

Az állami erdészet szolgálatába ujonnan belépni kívánók ezenkívül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, avagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, valamint életkorukról, előképzettségükről, nyelvismerteikről, katonai kötelezettségük mikénti teljesítéséről szóló bizonyítványokat is tartoznak kérvényükhöz csatolni.

A sajátkezüleg írt kérvények az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz 1913. évi június hó 15-ig nyujtandók be.

(11.)

Ungvári m. kir. főerdőhivatal.

Kitermelt tölgyrönkő-eladás. 2184/1913. sz. A lugosi m. kir. erdőigazgatóság hivatalos helyiségében 1913. évi május hó 30-án délelőtt 10 órakor zárt írásbeli versenytárgyalás útján eladás alá bocsájtatik a begaszuszányi kincstári faraktárban mintegy:

15·64 m ³	21—30 cm	középvastagságú
72·76 m ³	31—40 „	„
39·31 m ³	41—50 „	„
9·84 m ³	51—60 „	„
1·46 m ³	61 „	felüli középvastagságú,

vagyis összesen mintegy 139 m³ tölgyrönkő.

Kikiáltási ár vasuti kocsiba való berakással köbméterenként 40 kor.

Bánatpénz 600 kor., mely az ajánlattal együtt folyó évi május hó 29-én délután 2 óráig az erdőigazgatósághoz beküldendő, avagy beadandó.

Az árverési és szerződési feltételek a lugosi erdőigazgatóságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, avagy kívánatra megküldetnek.

Az ajánlatokhoz használandó űrlapok (ajánlat, horiték) az erdőigazgatóságnál díjtalanul kaphatók.

Lugos, 1913. évi május hó 3-án.

(12.)

M. kir. erdőigazgatóság.

Pályázati hirdetmény. 8659/1913. tan. szám. Brassó szab. kir. város erdőgazdaságánál egy II. oszt. erdőőri állás Zernest részére kerül betöltésre.

Évi fizetés 800 kor., 15 % drágasági pótlék, igény a városi szervezeti szabályrendelet 116. §-ában megállapított korpótlékre, 12 kor. évi csizmaátalány, 24 méter bükkdorongfa, 150 kor. lakpénz vagy természetbeni lakás és természetbeni ruházat.

A kinevezés egy évre ideiglenesen történik, a melyre kielégítő szolgáltatétel után a véglegesítés következik.

A drágasági pótlék, valamint a ruházat a megtörtént véglegesítés után lesz folyósítva.

Az erdőőri szakvizsgát letett pályázók felhivatnak, hogy sajátkezüleg írt, egykoronás bélyeggel ellátott

pályázati kérvényüket, nyelvismereteik felemlítése mellett, az erdőőri szakvizsga, egy szolgálati, egy erkölcsi és egy főorvosi bizonyítvánnyal felszerelve Brassó szab. kir. város erdőhivatalánál, Brassóban (Ötvös-utca 5. sz.) f. évi június hó 15-ig nyujtsák be.

Brassó, 1913. évi május hó 7-én.

(13.)

A városi erdőhivatal.

Egy fillért se áldozzon a méhészetre,
míg el nem olvassa

A MÉHEK ÉLETE

ez című könyvet, mely a Boczonádi-kaptár és rendszer teljes ismertetését, az egész éven át előforduló munkák leírását és az általános alapismereteket tartalmazza; mely világosságot áraszt a sötétségben, útmutatást a bizonytalanságban; mely határozottan megjelöli a célt s az arra alkalmas eszközöket. A 223 lapra terjedő könyv ára bérmentes küldéssel 3 kor. 45 fill.; esinos vászonkötésben 4 kor. 45 fill.

Műlépek, keretlécsek, kaptárak, kasok és mindennemű méhészeti tárgyakról árjegyzőket és mutatószámot ingyen és bérmentve küld

a «Méhészet» kiadóhivatala

Ujpest, Széchenyi-utca 7. sz.

Jegyzéke

azoknak az erdészeti szakmunkáknak, melyek az «Az Erdő»-re egész évre egyszerre, vagy bár részletekben, de egy évnél már hosszabb idő óta előfizető erdészeti altsztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) az alábbi kedvezményes áron rendelhetők meg:

- Bölcszái Belházy Emil: Az erdőrendezés tan kézikönyve.* Ára 6 K.
- Fekete Lajos: A tölgy és tenyésztése.* Ára 4 K.
- Erdőrendezés tan.* Ára 9 K.
- Erdőértékszámítás tan.* Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)
- Erdészeti nyereségszámítás tan.* Ára 3 K.
- A szálaló erdők berendezése.* Ára 90 f.
- Fekete L. és Mágócsi Dietz S.: Erdészeti növénytan.* (I. k. lefogyott.) II. k. ára 12 K.
- Fekete L. és Söltz Gyula Erdőbecslés tan.* Ára 6 K. (II. kiad.)
- Gaul Károly: Hazánk házi faipara.* Ára 1 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Gellért József: A bükk-tüzipa romlása s az ellene való védekezés.* Ára 60 f. Bérmentesítésre 35 f. küldendő.
- Horváth Sándor: Erdészeti zsebnaptár.* Ára 2 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Kövesi Antal: Erdészeti géptan.* Ára 4 K.
- Márton Sándor: A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznosítása.* Ára 4 K 80 f.
- Pécs Dezső: A külföldi fanemek megtelepítése.* Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Pohl János: Tangenstáblázatok.* Ára 1 K.
- Sobó Jenő: Erdészeti építés tan. I. R. (1. és 2. kötet) Középépítés tan; egy-egy kötet ára 11 K 20 f. II. R. Út-, vasút- és hidépítés tan, ára 12 K.*
- Tagányi Károly: Magyar erdészeti oklevéltár.* 3. kötet. Ára 20 K.
- Tomesányi Gusztáv: Erdei facsemeték nevelése.* Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Tuzson János dr.: Rendszeres növénytan. I. általános rész és a virágtalan növények. Ára 8 K.

Vadas Jenő: Erdőművelés tan. Ára 7 K.

Vadas Jenő: Az akácfa monografiája. Ára 6 K.

Zemplén Géza dr.: Fából készített cukor és alkohol. Ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Erdészeti Rendeleték Tára: 1891. (XI.) évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897. (XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f. 1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905. (XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906—07. évi füzet ára 1 K 50 f. 1908. (XXVIII.) évfolyam ára 1 K. 1909. (XXIX.) évfolyam ára 1 K. 1910—11. (XXX—XXXI.) évfolyam ára 2 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

A nem említett évfolyamok elfogytak.

Egyéb olyan erdészeti művek, melyek csak teljes áron kaphatók:

Bedő Albert dr.: A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása. 4 kötet, egy térképpel. (Kiadja a m. kir. földművelésügyi ministerium.)

Bedő Albert dr.: Az erdőőr vagy Az erdészeti alaponaljai kérdésekben és feleletekben. Ára 6 K. Bérmentesítésre 55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.: A vadászati ismeretek kézikönyve. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél. Ára a négy kötetnek füzve 9 K., kötve 13 K.)

Bund Károly: Ertekezések az erdőrendezés köréből. Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Cseti Ottó: Általános földmérés tan. Ára 9 K. (Kapható Joerges A. öz. és fainál Selmeczbányán.)

Fekete Lajos: Az erdők berendezése. Ára 2 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: Népszerű erdészeti növénytan. I. füzet. Spórás növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes virágtalanok, tülvelűek. Ára 2 K. — III. füzet. Magházias növények. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: Erdészeti talajtan. Ára 5 K. (Kapható Joerges A. öz. és fainál Selmeczbányán.)

Kövesi Antal: Grafostatika és vasszerkezetek. Ára 8 K. (Kapható ugyanott.)

Muzsnay Géza: Erdőrendezésünk fejlesztéséről. Ára 5 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő. (Kapható szerzőnél Zsarnóca, Bars megye.)

Muzsnay Géza: Erdőrendezés tan. Ára 10 K. (Kapható szerzőnél, Zsarnóca, Bars megye.) Bérmentesítésre 55 f. küldendő.

Petricsek Adolf: A magyar birodalom fontosabb fásnövényeinek mag- és terméshatározója. Ára 1 K 60 f. (Kapható Joerges A. öz. és fainál Selmeczbányán.)

Stark Dezső: A vadász-vizsla. Gyakorlati útmutató a vizslanevelés, tanítás, használat és gyógykezeléshez. III. kiadás. Ára 2 K. (Kapható a «Pátria» irodalmi vállalatnál, Budapest, VIII. ker., Üllői-út 25 szám.)

Szécsi Zsigmond: Az erdőhasználat tan kézikönyve. Ára 16 K. (Kapható Joerges A. öz. és fainál Selmeczbányán.)

Téglás Károly: Erdővédelem tan. Ára 5 K 40 f. (Kapható ugyanott.)

Tomasovszky Imre: Betűsoros tárgymutató az «Erdészeti Rendeleték Tára» I—XXIV. évfolyamaihoz. Ára 1 K. (Kapható ugyanott.)

Tuzson János dr.: A bükkfa korhadása és konzerválása. Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódainál Budapest, Váci-u.)

Vadas Jenő: A selmeczbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője. Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél Selmeczbányán.)

Vadas Jenő: Az árvédelmi füzesek telepítése és művelése. Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Muzeum-körút 2 szám.)

Erdészeti segédtablák. Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál.)

Erdei rovatos napló. Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.)

Termési tablák 1886. Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg hg. erdőrendezőse, Jolsva, Gómör-megye.)

DIANA FEGYVER ATELIER
Gothard Sándor

Herény, Szombathely mellett, Vas m.

Lerakat: **Budapest, VI., Váci-körút 61. sz.,** a Magyar Motor- és Gépgyár irodájában.

Használati fegyverek

120 korona ártól felfelé.

A kontinens legnagyobb luxusfegyver-raktára.

Saját szerkezet — saját minták!